

Előfizetési díj:

Negyedévre 1 frt
Félévre 2 frt
Egész évre 4 frt

Egyes szám 20 kr.

Mégjelen havonkint
kétyszer.

HERKULES

SZERKESZTIK:

PORZSOLT JENŐ.
Ferencz-körut 16.PORZSOLT KÁLMÁN.
József-körut 5.

Szerkesztőség

és

kiadóhivatal

Budapest, József-körut
5. szám.Kéziratokat vissza nem
küldünk.

Az Achilles Sport-Egylet,
Aradi Korcsolyázó-Egylet,
Budapesti polgári lövészegyes.,
Budapesti Torna-Club
Beregszászi Korcsolyázó-egylet,
Bpesti hegyvidéki Turista-Egyl.,
Budapesti Korcsolyázó-Egylet,
Budapesti Torna-Egylet,
Debreczeni Korcsolyázó-Egylet,
Debreczeni Torna-Egylet
Első Magyar Vivó-Egylet,
Érsekújv. Vivó- s Torna-Egyes.,
Főv. Vivó-Club,
Győri Csónakázó-Egyesület,
Kassai Korcsolyázó-Egylet
Kassai Tornázó- és Vivó-Egyes.

Kolozsvári Athletikai Club,
Kolozsvári Korcsolyázó-Egylet,
Körmendi Athletikai Club,
Kunsztmártoni Csón.-Korcs.-Egyl.
Lévai Torna- és Vivó-Egylet
Lőcsei Korcsolyázó-Egylet,
Lőcsei vivó- és Torna-Egyesület,
Magy. Testgyakorlók Köre,
Magyar Uszó-Egylet.
Maros-Vásárhelyi Torna-Egylet,
Magyar-Óvári Torna- s Vivó-Egyl.,
Marosvásárhelyi Kerékpár-Egylet,
Maros-Vásárhelyi Korcs.-Egylet,
N.-Bányai Torna- és Korcs.-Egyl.,
Nagy-Enyedi Korcsolyázó-Egyl.,
Nagy-Kanizsai Torna-Egylet,

Nagy-Kállói Korcsolyázó-Egylet,
Nemzeti Hajós-Egylet,
Neptun Bpesti Evező-Egylet,
O-Becsei Kerékpár-Egyes.,
Ó-budai Torna-Egylet,
Pécsi Athletikai Club,
Pozsonyi Hajós-Egylet,
Pápai Korcsolya-Egylet,
Pozsonyi Torna-Egylet.
Privigyei Korcs.-Egylet,
Rimaszombati Korcs.-Egyl.
Sátoraljujhelyi Korcs.-Egyl.
Selmeczi Akad. Athléta-Club,
Soproni Korcsolyázó-Egylet,
Sportkedvelők Köre,
Szabadkai Sport-Egylet,

Szabadkai Torna-Egylet,
Szarvasi Korcsolyázó-Kör,
Szegedi Csónakázó-Egylet,
Szegedi Korcsolyázó-Egylet,
Szegedi Torna-Egylet,
Székely-Udvarhelyi Korcs.-Egylet
Székesfehérvári Korcs.Egylet,
Szegedi Kerékpár-Egyesület,
Szászvárosi Athletikai-Club,
Szolnoki Korcsolyázó-Egylet,
Temesvári Korcsolyázó-Egylet,
Torontáli korcs.- és hajós-Egylet,
Tordai Korcsolyázó-Egylet,
Ujvidéki Kerékpár-Egyesület,
Veszprémi Torna-Egyesület,
Zsombolyai Athletikai-Club,

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter ő nagyméltósága 47,020. számú rendeletével ajánlja e lapot Magyarország összes tanintézetének.

Sportversenyek a kiállításon.

Egy áldatlan huzavonáról kell szólnunk, mely egyrészt az egyes egyesületek, másrészt a kiállítási országos sport- és torna-verseny rendező bizottság közt még ma is tart. — Ugyanis arról van szó, hogy a kiállításkor rendezendő versenyek pénzügyi oldalát, a pályakészítést, díjakat, vendéglátást ki fedezze; ki vállaljon felelősséget az esetleges deficittel szemben.

Mikor az orsz. sportbizottság megalakult, mindenki azt gondolta, hogy ez a bizottság lesz azon fórum, hová a kiállításkor rendezendő minden nagyobb verseny minden fontosabb ügye tartozni fog. Mi magunk meg épen úgy véltük a bizottság hatáskörét megállapítani, hogy a versenyek pénzügyi oldalát csak is itt kell és lehet elvégezni. Természetesen csak azon versenyeket, melyek a bizottság által készített pályán és a bizottság felelőssége mellett rendeztetnek.

A dolog azonban most még úgy áll, hogy nem akarván a bizottság az egyes egyesületek féltékenykedését felkelteni, sem munkakedvüket intézkedéseivel elvenni, ma is az egyesületektől várja az indítványokat és feladatait eddig nem is tart mást, mint a közvetítő, előkészítő, egyengető és tervező munkát. Ha azonban az egyesületek a most szombaton tartandó bizottsági gyűlésen sem állnak elő határozott terveikkel és óhajtaikkal, úgy nem marad hátra más, minthogy a sportbizottság versenybizottsággá alakul át és a jelentkező egyesületek igazgatóságával maga csinálja a dolgok versenyei és pénzügyi oldalát is.

Az azonban reméljük a legjobbat, hogy az egyesületek igénye és a kiállítás igazgatóságának vagyoni tehetsége között létre jön az összhang. Bár az egyesületekben hangzott követeléseket sokban túlzottaknak találjuk. De ennek a története az, hogy az egyesületek azt hiszik, hogy a kiállítás igazgatósága épen mit sem akar áldozni ver-

senyeikre. Holott minden lehetőet elkövet, hogy az egyesületekre ne csak a némileg kötelességszerű munka dicsősége, hanem anyagi haszon is szálljon. Azonban az egyesületek se tekintsék a kiállítást olyan szállodás forma szemüvegben, hogy most az alkalom pénzre szert tenni.

Tartózkodunk különben véleményt mondani, hogy miként volna megoldható az egyesületek és a kiállítás igazgatósága közt a versenyek pénzügyi része, mert sokkal hamarabb nyeri meg a többséget az oly vélemény, mely senkié sem volt. Azonban annyit ki kell, hogy nyilatkoztassunk, hogy az államra nézve sem szabad oly tisztán a pénzügyi oldaláról fogni fel a versenyeket, mint azt pár egyesület teszi.

A versenyügy, a sport nemcsak multság, nemcsak nemzeterősítő testgyakorlat, de ipart, forgalmat, vagyont teremtő eszköz, melyet az állam a maga érdekében is gyámolítani köteles. — A magyar állam e tekintetben eddig e téren vajmi keveset, csaknem semmit sem tett, sőt még ez ügyek iránt nem is érdeklődött. Most a maga erejéből fejlődött sport-egyesületektől nem lehet azt kívánni, hogy a nagy világ előtt támogatás nélkül méltóan állják meg a helyet. A külföldről bizonynyal ide jövő versenyzők a szegényes egyesületi versenyek után magát az országot fogják kicsinyelni s nem az egyesületeket. Ez pedig nem lehet közömbös az állam előtt.

Azt akarjuk mindezzel mondani, hogy ne zárkózzék el az orsz. sportbizottság az egyesületeknek itt-ott talán túlzó követelésével szemben, hanem keresse meg azt a módot, melylyel a kiállítási szükös pénzügyi helyzet mellett anyagilag is támogathatja a versenyeket. Vagyis ne csak a versenypályát adja az egyesületeknek, hanem a versenydíjak egy részét is.

Még egy kellemetlen oldaláról kell szólnunk a dolognak. Azt tapasztaljuk ugyanis, hogy régi bűnünk, a

huzakodás, ellenségeskedés, féltékenykedés a nagy napok előtt is kísért az egyletekben. — A versenyeket mindenki akarja rendezni, de csak úgy, hogy a dicsőség őt illesse; az együtt működésről, a nagy napok közös dicsőségéről mindenki megfélekedzik. — Pedig mindenki arra kellene, hogy gondoljon, hogy harc előtt állunk, mikor pedig a magyar mégis csak együtt tart. A bennünket épen nem szerető szomszédok gunyra leskelődő szemei előtt mutassuk meg, hogy mire képes a magyar, ha egyet akar. Azt úgy is tudjuk, hogy a porondon kevés babér jut versenyzőinknek a külföldiekkel szemben, de legalább mutassuk be magunkat úgy, hogy győzteseink megbecsüljenek. — Hisz a fiatal magyar sportnak oly kevés a lovagja, hogy együtt is keveset mutat, ne szakadjunk épen most ketté. Adjanak e téren az egyletek jó példát tagjaiknak és félretéve minden egyleti féltékenykedést, minden kizárólagosságra törekvést rendezzék a kiállítási versenyeket közös erővel az ország büszkeségére.

P. J.

A testnevelés a sárospataki ref. főiskolában.

Dr. Finkey József akadémiai és Szinyei Endre gimnásiumi igazgatók által szerkesztett 290 lapra terjedő értesítőt most kaptuk kézhez és sietünk belőle az olvasóinkat bizonynyal érdeklő részt közölni. A könyv 12 szép képben is bemutatja a híres iskolát. — Különösen érdekes az értesítőnek a tornatanításra vonatkozó történeti közlése. — Im az értesítőnek szakmánkra vonatkozó sorai:

Főiskolánk előjárósága szellemi nevelés mellett, a testi nevelésre is régidőtől nagy gondot fordított akkor, a midőn még más iskolák a testi neveléssel nem gondoltak; itt már a külföldi egyetemeket látogató hittanhallgatók — mint hazakerült tanárok — a testi nevelési ügyibuzgó apostolai lesznek, oly dolgokat létesítenek (téli és nyári tornahely, uszoda), a miről más helyen csak a törvény szigorú intézkedése után kezdenek gondoskodni.

Matolay Elek 1869-ben Pesten kiadott „Torna zsebkönyvének“ 26. lapján, midőn Magyarország tornázás történetéről ír, 1863-at teszi kezdő évné, ezeket mondja: „Egyes protestáns tanintézetek s egyes magánintézetek szereztek úgynevezett gymnastikai szereket már évtizedek előtt s azokat úgy, a hogy használták.“

A sárospataki főiskola épen ezen egyes protestáns tanintézetekhez tartozott és amint Erdélyi János közigazgató, 1858 július 4-én tartott hivatalos jelentéséből látjuk, nemcsak „úgy, a hogy használták“; Erdélyi János ezeket írja: „Most a régi Czigánysor helye, mintegy az erőnek vására van berendezve a testgyakorlásra szükséges eszközökkel, hol a kis és nagy tanítványok versenygése kicsiben ama klasszikai kort idézi az ember elméjébe, melyről a görög és római költőkben annyit olvasunk. Valósággal ama testgyakorlótér, éppen a bölcsészeti hallgató teremmel átellenben klasszikai emlékezetet nyújt; vajjon ne hizelegjünk-e magunknak, mint a régi Athén polgárai egykor, hogy városunkban, egymás szomszédságában estek a stoa és palesztra.“

1858. szeptember 21., 22., 23., napjain Tállyán

tartott egyházkerületi közgyűlés 33. sz. jegyzőkönyvi pontjában intézkedik, Antalffy János tanár jelentésére és kérelmére — a gymnastika és uszoda ügyében.

„I. A gymnasticára vonatkozó része általában helyben hagyott, aszerint.

1-ször: A testgyakorlat a főiskolában létező legalsó három, u. m. elemi I. és II. gimnasialis osztályok számára mindenkit egyaránt kötelező rendes tantárgyak közzé felvétetik, olyformán, hogy ebből, ezen három osztály, tavasztól késő őszig délután hat-hét óra között hetenkint 2—2 órai, ingyen oktatást vegyen.

2-ször: A tanító díja ideiglenesen 40 azaz negyven pengő frt leend, a közpénztárból; a képezdei tanítványoknak is ingyen tartozván adni tanórákat.

Ezen felül az önkéntes vállalkozó, vagy magántanítványok által fizetendő tandíj a tanítót illetendi, kik hetenként két-két órai tanításért a gimnáziumi tandíj szerint 1 frt 40 krt és 20 kr. pp. évi tandíjt fizetendnek.

3-szor: Halmi Károly tanítónak mult évi tanításért a közpénztárból 30, azaz harmincz p. frt. kiadatni határozatlik.

4-szer: Testgyakorlótér kőoszlopokon álló födéllal való ellátására a kellő költséget a főiskolai közpénztárra utalványozza az egyh. ker. gyűlés; olymóddal, hogy a már elárverezett ócska épületek, valamint falainak is ára ezen költséget, a mennyiben szükséges, fedezze.“

A fentebb idézett egyházkerületi jegyzőkönyvből látható, hogy az elemi osztály mellett két gimnázium osztályra tette kötelezővé már 1853-ban előjáróságunk a tornát.

Az 1868-ik évi XXXVIII-ik törv.-czikk 11. §. „k“ pontja teszi kötelezővé a hitfelelkezettek által fentartott népiskolákban a testgyakorlatot.

Az 1861-ik évi „Tantvervben“ a mit az egyházkerület szept. hóban fogadott el, Szántón tartott gyűlésén; a torna még mindég csak az I. és II. osztályra van kötelezővé téve.

1880-ik évi „Tanügyi előterjesztés“ a sárospataki gimnázium szempontjából és gimnáziumi tantervjavaslatban már mind a 8 osztályra kötelezővé van téve, az igaz hogy az óraterv leghátulján szerepel a torna.

Már azonban az 1884. évben „A sárospataki ref. főgimnázium és az előkészítő (progimnázium) osztály szervezete, tanterve mint a 8 osztályra kötelezővé teszi s az őt megillető helyre illeszti a tornát.

A magyarországi ev. ref. egyház egyetemes tanügyi bizottsága 1891. július 2—4. napján, Budapesten tartott ülése jegyzőkönyvének 19. sz. pontjában a sárospataki gimnáziumi tanári kart kéri, fel, hogy a meglevő gimnáziumi tanterveket nézze át s jelölje meg a szükségesnek tartott javításokat. Gimnáziumi tanári karunk a tornára vonatkozólag az állami tantervet ajánlja elfogadásra, de két-két torna-óra helyett három órát kíván hetenkint minden osztálynak. Azon óhajunknak adtunk kifejezést, hogy a nyári torna, vagy játszótér, télen korcsolyatér legyen. Egész javaslatunkat elfogadta, ez utóbbit így módosították: „Óhajtjuk, hogy korcsolyázás a tornázáshoz, mint rendes gyakorlás vétessék fel.“

1859—60-ik iskolai évről kiadott „Tudósítás“ Testgyakorlótér című rovata arról tesz tanuságot, hogy egy költséges testgyakorda emeltetett. Ez a főiskola udvarán, a legújabb épület keleti végén volt felépítve.

Jelenlegi második tornacsarnokunk, 1878-ban épült;

TUCKER-féle Lawn-Tennis-pályák.

Oktatás és bérlet, valamint Lawn-Tennis-pályák készítése és felszerelése. Értesítést ad Mr. Spencer Tucker, Városligeti fasor 19. sz. Ugyanott angol nyelvű tanár ajánlatik. 5—10.

a főiskola parkjában (nagysága 55232.9862 m²) a kollégium kapujától 178 méterre, az állami tanítóképezdétől 500 mtr-re; ezt azért említjük meg, mert az egyházkerület 1887-ben állami tanítóképezde növendékeinek is megengedte, hogy a főiskola-csarnokát használhassák.

Az egész épület hossza: 30.03 mtr., szélessége: 17.07 mtr. 5539 frt 63 krba került. Van a nagy termen kívül az épületben egy váró-terem, tanárnak és szolgának egy egy szobája. Falai oly vastagok, hogy az ablakmélyedésekben a kézi szereket tartalmazó szekrények kényelmesen elférnek; ilyen szekrény 10 darab van. A csarnok talaja 30 cmtr. vastag homokréteg, melyet minden második évben ki szoktak cserélni, a közbeeső évben megforgatni és szellőztetni. Télen át 2 Maidinger „Z” kályha fűti; az esti órákban 8 darab lámpa világítja csarnokunkat. A csarnok legnagyobb hosszúsága belül 21.20 méter, legnagyobb szélessége 15.20 méter; a főhajó magassága 7.65 méter; a mellék hajóé 4.30 Köb tartalma 1331.52 m³. Így a mászó és lengő szerek igen kényelmesen elhelyezhetők. Minden torna-szer úgy van készítve, hogy részben szekrényekbe és fogasra tehető, részben padláshoz, vagy a fal mellett lévő állványra hajtható csukló szerkezettel. Csakis így lehet a népes osztályokkal még télen át is a többi tért igénylő gyakorlatokat a 220.78 m.² területen végezteni. Felszerelése következő:

a) Kéziszerek	1176 drb.
b) Ugrószerek	30 „
c) Mászószerek	60 „
d) Függésre való szerek	29 „
e) Támaszra való szerek	3 „
f) Lebegő gyakorlatokra való szerek	40 „
g) Egyéb készülékek	138 „
h) Játékhoz való szerek	102 „

Összesen: 1578 drb.

Discust, súlyzót és vasbotot kivéve, minden tornaszert utasítás szerint, idevaló mesteremberek készítették. Tornaszerek beszerzésére, azok javítására 200 frt évi átalány van felvéve a költségvetésben, ebből látható, hogy előljáróságunk nem tekinti mostoha gyermekének a szellemi nevelés mellett a tornát sem.

A tornázás vezetői voltak 1858-tól: Halmi Károly, Katinszky Lajos, Katona Dénes, Proks Szeverin, Lehoczky Ignác; 1879-től pedig a Kiss Elek.

Anglia és Amerika athleta versenyei.

Mult hó 21-én tartatott meg New-Yorkban a világ két legkitünőbb athletikai clubjának versenye, hogy az oly távol fekvő országok küzdelmét részletesebben ismertetjük, az bőven találja indokát abban, miszerint az athletikának külföldön kivivott magas és rendkívüli eredményeinek közlésével a hazai erők buzdítása és tájékoztatása éretik el. Az összes sport-közönség a legnagyobb érdeklődéssel várta e verseny eredményét, melyből a jövő athenei olympiai versenyek győzteseire is lehet következtetni. S valóban oly impozáns recordok érettek el, melyre a legvérmesebb reménnyel sem lehetett kilátás. Nemcsak az összes recordok állanak a legmagasabb színvonalon, de három versenynél eddig még nem volt világrecordot csináltak. Az ó és új világ fent említett két clubja a legnagyobb trainirozás alá vette tagjait s hosszas próba-versenyek után jelölték ki a versenyre

küldendő legjobbjait. A verseny eredményeket az alábbiakban közöljük.

1. $1\frac{1}{2}$ ang. mértf. *sikfutás* 1 p. $53\frac{3}{5}$ mp. világrecord.
2. 100 yard *sikfutás* $9\frac{1}{5}$ mp. világrecord.
3. *Magasugrás* (puszta földről) 183 cm. verseny után tovább ugrott a győztes és a legmagasabb ugrása 197 cm. volt.
4. 1 ang. mértf. *sikfutás* 4 p. $18\frac{1}{5}$ mp.
5. 220 yard *sikfutás* $21\frac{3}{5}$ mp. világrecord.
6. *Súlydobás* ($7\frac{1}{4}$ kg.) 1324 cm.
7. 120 yard *sikfutás* $15\frac{3}{5}$ mp. világrecord.
8. $\frac{1}{4}$ ang. mértf. *sikfutás* 49 mp.
9. *Kalapácsvetés* ($7\frac{1}{4}$ kg.) 4192 cm.
10. *Távolugrás* (puszta földről) 686 cm.
11. 3 ang. mértf. *sikfutás* 15 p. $36\frac{1}{5}$ mp.

A győztesek neveit mellőzve, csak azt jegyezzük meg meg, hogy azok valamennyien a new-yorki athletikai club tagjai voltak, tehát 11 első díj és még azon fölül 5-ször második helyre jöttek be, míg a londoniak csak 6 második győzelemmel voltak kénytelenek haza vitorlázni. Képzeltetni azt az óriási lelkesedést, melyet ily győzelem az új világ lakosai közt előidézett és méltán.

Hazai erőnket összehasonlítva ezen eredmények után szomorúan be kell látnunk, hogy mi még messze állunk a sport ezen terén is a külföldtől, de helyes vezetés mellett nincs kizárva a lehetőség, hogy Athénből mi is hozhatunk babért.

„Fecske“ kerék-pár-egyesület

1895. évi október hó 27-én rendezendő I. országuti versenyének sorrendje és feltételei.

I. *Nyílt verseny.* (Időelőny verseny.) Táv 50 km. Pálya a külső Kerepesi-uton levő 8 kilométeres jelzőtől a Gödöllőn levő 33 kilométeres jelzőkőig és vissza az indulási pontig.

Elsőnek nagy ezüst érem és tiszteletdíj (értéke 50 korona), másodiknak külön ezüst érem és tiszteletdíj, harmadiknak és negyediknek bronz érem.

Az e versenyben indulók kötelesek nevezéseikben a F. K. E. „Nevezési ívein“ levő ezen versenyre vonatkozó rovatokat megfelelően kitölteni; bármilyen kerékpáron vehetnek részt, tandem sincs kizárva; a tiszteleti díj csak akkor lesz kiadva, ha a győztes az utat 1 ó. 50 p. alatt teszi meg. Nevezési ívek az egyleti titkárságnál kaphatók.

II. *Nyílt verseny,* mindazon versenyzők számára, a kik eddig országuton első díjat nem nyertek. Táv. 30 km. Pálya a külső kerepesi-uton levő 8 kilométeres jelzőkőtől a kerepesi 23 kilométeres jelzőkőig és vissza az indulási pontig. Első és másodiknak ezüst érem és tiszteletdíj, harmadiknak és negyediknek bronz érem.

III. *Nyílt senior-verseny.* 35 éven felüli urak számára. Táv 30 km. Pálya ugyanaz, mint a II. számú versenynél. Elsőnek külön ezüst, másodiknak és harmadiknak ezüst és negyediknek bronz érem.

Az indulás az I. versenyben délután 2 órakor, a II. versenyben délután 2 óra 10 perczkor és a III. versenyben 3 óra 20 perczkor történik.

Nevezések az egyesület versenybizottságához dr. Fuchs Sándor alelnök czíme alatt, (Budapest, VI. ker., Teréz-körut 20.) postán ajánlottan, esetleg az egyesület helyiségébe, Teréz-körut, Stanofj-kávéház, küldőncz által küldendő be. A borítékon a Nevezés“ szó feltüntetendő.

Weiner Mátyás
Andrássy-ut 3. sz.

Svitterek, selyem verseny-dress, kalapok, sportsipkák, fehérműek, sport-czipők, esőköpenyek, lawn tennis öltönyök és keztyük urak és hölgyek részére.

Nevezési záridő: 1895. évi okt. 22-én este 10 órakor.

A nevezésnek tartalmaznia kell: 1. A versenyző vezeték- és keresztnévét, 2. polgári állását, 3. lakását, 4. melyik kerékpár- vagy sportegyletnek tagja, 5. hat korona tétet és ugyanannyi bánatpénzt az I. és III. versenyhez, két korona tétet és ugyanannyi bánatpénzt a II. versenyhez.

Zár időn túl érkezett és tét nélküli nevezések tekintetbe nem vétetnek.

A versenyekben mindenki, ki valamely magyarországi kerékpár- vagy sportegyletnek tagja, részt vehet.

A bánatpénz a versenyekben részt vett versenyzőknek visszafizettetik.

Nevezéseket a versenybizottság minden indokolás nélkül visszautasíthat.

Versenyezni csakis sportszerű öltözetben lehet.

A verseny időjárásra való tekintet nélkül megtartatik.

Verseny után a Metropol szállodában a Kerepesi-úton társas estély és a díjak kiosztása. — Vendégeket szívesen látunk.

Budapest, 1895. évi október hó 9-én.

A „Fecske“ kerékpár-egyesület versenybizottsága nevében:

Beck Jenő Gyula, Fogl József Lajos, Dr. Fuchs Sándor,
e. titkár. ügyvezető és szerktáros. e. alelnök.

Ifjúsági játékok. *)

Közismeretű tény, hogy már a legrégebb népek, a kikről a történelem megemlékezik, mind gondot fordítottak a testi nevelésre, rendszeren azért, hogy ifjukaikat edzett harcosokká neveljék. Kivételt képez e tekintetben is azon nép, a melyre mindig legelőször hivatkozunk, ha az emberiség fejlődésében már az ókorban valami nagyot, szépet követésre méltót akarunk felmutatni. A görög, nép a melylyel a sors mintha azért ajándékozta volna meg az emberiséget, hogy legyen a szépnek, a kellemnek egy soha el nem enyésző ideálja megtestesülve egy népfajban, a testgyakorlatot is főképp mint a szépség kultuszát művelte. „Nem az állati nyerselő, hanem a szép legyen uralkodó a gimnasztikában“ — mondja Aristoteles. Azért művelték az emberi testet, hogy széppé legyen s hogy aztán a szép testet szoborrá kifaragva istenítsék. Hiszen a görögökre áll az, hogy az ember saját képére teremté isteneit, akik, ha szoborban megtestesültek, nem voltak egyebek, mint a legszebb emberek. Így függött össze náluk a művészet és testgyakorlat, így jött létre a szobrászat első és utolsó virágkora, a mint azt Taine oly rendkívül szellemesen kifejti. Az elmondottak természetesen legfőképp Athénre vonatkoznak, mert Spártában a testi nevelésnek első sorban katonai célja volt, szigorú, sőt nyers katonai fegyelem alatt állott az ifjú attól kezdve, hogy hét éves korában az állam vette kezébe nevelését.

Feladatunk nem a görögök testi nevelésének részletes tárgyalása, hanem csak irányának feltüntetése, azért csak rövid képen mutatjuk be a görögök gimnasztikáját. E görög szó, mely ma is testgyakorlást jelent, megtartotta eredeti jelentését, nem úgy mint a gymnasium. A görögöknél a gymnasium nagy szabad tér volt fákkal beültetve, gyakorló- és játszóterekkel, oszlopcarnokokkal és néhány teremmel, a mik az ifjabbak gyakorlására, le-

vetkezésre, a testnek olajjal bedörzsölésére stb. szolgáltak. A csarnokokban és termekben tanítottak azon kívül a philosophok és rhetorok. Így a gymnasiumban tudományos oktatás is történt, a fő azonban, a gymnasium igazi rendeltetése a testi nevelés volt. Ez öt főrészből állt: futás, birkozás, ugrás, diskus- és gerelydobás. Ezek voltak az igazi iskolai gyakorlatok, a miket folytonosan és felügyelet alatt végeztek, modern szóval körülbelül azt mondhatnánk, hogy ezekből állott a tananyag. Ezeken kívül folytonosan gyakorolták még az úszást és labdázást; a versenyjátékok után rendszeren fürdés következett, labdázni pedig nemcsak a fiatalok, hanem az öregek is labdáztak.

Látni való már ebből is az, a minek kimutatása volt célunk, hogy a görögök testgyakorlata nem a mai szertornázás volt, hanem az, a mit ma játékoknak nevezünk. Nagy nemzeti ünnepeiken is azt mutatták be, hogy mennyire vitték ifjukaikat a játékokban. Ha pedig azt tekintjük, hogy mivel mulattak gyermekeik úgy szólva privatim és már a legkisebb korban is, lehetetlen elfojtanunk bámulatunkat a felett, hogy jóformán mindenféle játék meg volt náluk, a mit csak ma ismerünk. Megvolt náluk, hogy csak néhányat említsünk: a csörgettyű, vesszőparipa, kocsis, aroncsajtás, pénzpergetés, páros-e vagy páratlan, szembekötödsi, fogócska, kötélhúzás, pecskelés és — hogy ismét kiemeljük — a labdázás sokféle neme. Hogy ez utóbbi milyen ősi játék lehet, elég legyen fölemlíteni, hogy már Homér Odysseájában Nausikaa királyleány labdázik az ő leánytársaival.

Már csak ezeket tudva is, vajjon nem kell-e föltétlenül igaznak tartanunk, a mit a modern paedagogusok hirdetnek, hogy a játék az embernek természeti szüksége?

A rómaiakra nézve áll az, a mit a spártaiakról mondtunk: a testgyakorlásnak főképp katonai célja volt. Egészséges és jó katonákat nevelni — volt náluk a főcél. Később azonban ők is közeledtek a görög gimnasztikához; a császárok alatt az ifjúság rendszeres tornajátékokat végzett, összekötve úszással a Tiberisben. Ekkor már gymnasiumokat is létesítettek. Nagyon szerették a labdázást is, úgy hogy a komoly államférfiak sem tartották méltóságukon alul levőnek a játéknak ez egyik legkedveltebb fajtát. A rómaiakra nézve azonkívül van még egy szórakozás, mondhatni római specialitás: a fürdő. Ez volt reájuk nézve körülbelül olyan életszükség, mint a görögnek a gymnasium, az angoloknak a játszótér meg a sport, a németnek a Gesangsvereine, vagy hogy magunkról se feledkezzünk meg, a magyar embernek a kártyaszoba. a fürdő vlt náluk a testgyakorlásnak is egyik főtere. Nagyobb fürdőkben sohasem hiányzott a sphaetisterium, a melyben főképp labdát játszottak. Ugyanez megvolt a gazdagabb rómaiaknak saját házában is.

A kereszténység a testgyakorlás terén is változással járt. Üldözte, mint mindazt, a mi a pogány korból maradt. A test kultusza, a görögök klasszikus meztelensége helyébe lépett a test megvetése, sőt sanyargatása, az isten-szobrok helyébe léptek a szentek nyomorék szobrai. Voltak ugyan már ekkor is fejedelmek, kik a testgyakorlást, játékokat ajánlották főképp azért, hogy a harcoképességet emeljék és a férfiakat a károsabb szerencsejátékoktól elvonják. Nem is szüntek meg egészen sehol sem a játékok, voltak labdaházak a németeknél, .rancziáknál, Svájcban; maga Luther is ajánlotta a játékok gyakorlását, ám mindamellett a test művelése oly

*) dr. Szigetvári Ivánnak a középiskolai tanáregyesület közgyűlésén 92-ben tartott értekezéséből.

Weiner Mátyás
Andrássy-ut 3. sz.

Uraim és hölgyeim! Athléták, kerékpárosok, lawn tennist játszó, evezősök, uszók és torna egyletek. Önöket megfogja lepni elegáns sport-diva tezikkeim olcsó ára.

fokra sohasem jutott többé, mint a görögöknél volt. Ellenben eljutottunk odáig, hogy test művelését a szellem mellett tökéletesen elhanyagolták. Míg a kereszténység kezdetén a testet, mint a bűnök fészket, a lélek állandó csábítóját üldözték és sanyargatták, századunkban legfőképp a tudományok fejlődése, az iskolák színvonalának emelése hozta létre az elhanyagolást. Bizonyára ez volt a főok, a mihez hozzájárult még a nagy tódulás a tudományos pályákra tehetségtelenek részéről is, a kik aztán csak nagy lelki megerőltetéssel tudnak megfelelni a követelményeknek.

Hozzájárult az is, hogy az iskola a fegyvelmezés akadályát az ifjuság játszasi hajlamában, a melyet ápolás helyett megtörni, kiirtani iparkodott; így aztán szépen eljutottunk korunknak egyik legszomorúbb, legsivárabb jelenségéhez: hogy az ifjuság elfelejtette a játszást.

Oriási bünt követtek el, a kik ez állapot elődézéséhez szándékosan hozzájárultak. A művelt külföld gondolkozói előtt ma tisztán áll, hogy a test elhanyagolása, a játék üldözése semmivel sem kisebb bűn, mint volna a szellemnek, a műveltségnek üldözése. Am a helyett, hogy vádakkal lépnénk fel örülnünk, hogy jobb szellem kezd immár feltűnedezni, iparkodjunk erőnk szerint mindnyájan hozzájárulni e szellem győzelméhez és vizsgáljuk, hol miben kell legelőször segíteni.

Sok jeles munkát olvastam, mialatt e tárggyal foglalkoztam és különösen egy hatott rám annyira, hogy itt külön is kiemelendőnek tartom. Berlinben 1883-ban egészség- és mentőügyi kiállítás tartatott; egyik osztálya az iskola egészségügyet mutatott be. A berlini Lehrerverein (nálunk tanáregyletnek mondanók) elhatározta, hogy a kiállítás ezen osztályát értekezésekben feldolgozza. Így keletkezett „Zur Schulgesundheitspflege“ czimmel a szóban levő könyv. Emelkedett szellemű, magvas fejtegetéseiből szabad legyen néhány valóban aranymondást bemutatni. Az egyik így szól: „Az ifjuság szűk, zárt helyiségben tornázik, nem mosolyg rá kék ég, nincs árnyékos fa, nem tágitja tüdejét éltető szabad levegő, nincs vidám futkározás és ujjongás nyílt mezőn, nincs kirándulás hangos énekszóval. Bevezetjük őket szűk, poros terembe, néhol pinczébe, a hol a tornaoktatás heti két órában 28—30 órai ülő-munka után csak egy új iskola, a melyben mozgásokat tanítanak“.

A másik így szól: „A fiuk a mi községi iskoláinkban (t. i. Berlinben) kivezetetnek az udvarra, hogy lassú lépésben, a legkínosabb rendben, teljes csendben a legcsekélyebb életjel nélkül élvezzék a szabadságot. A legkisebb gyermekies életnyilvánulást mint fegyelem megsértést szigoruan büntetik“.

Szándékosan beszéltem itt német író a mai tornázásról azért, mert a szertornázás a németek alkotása őket követték benne más nemzetek, és valószínűleg ma is az ő iskoláikban áll a legmagasabb fokon. És ime, ők így nyilatkoznak arról, a mi mellett volna okuk elfogultnak lenni, mert hiszen sajátjuk. És mi ez még ahhoz képest, a mit épen németektől idézhetnénk!

Menjünk most egy lépéssel tovább. Első tételünk azt mondotta, hogy a testgyakorlás mai alakjában nem felel meg a célnak. Ehhez csatlakozik most második tételünk: Be kell hozni iskoláinkba az ifjusági játékokat. Ha a szertornázás terén a németek voltak mások mesterei, a játékokban ők is elkéstek és beállnak tanítványnak ahhoz a néphez, a kinél a játékok igazi hazája

van: az angolhoz. De ha elkéstek is a németek, minket még mindig megelőztek, mi még mindig tanulhatunk tőlük. Lássuk, hogy áll náluk ez a kérdés.

A német tornázás megalapítóiu Jahn (szül. 1778.) és Guts-Muths (1759.) tekinthetők. Hogy ő előttük nem pusztán a szertornázás volt a főczél, kitűnik abból, hogy az ifjakat a szabad szerda és szombat délután játszani vezették. A kezdet tehát helyes volt abban az értelemben is, a mit ma helyesnek tartunk; később azonban letértek a jó útról és tisztán szertornázásra szorítottak. E téren első újítás volt a szabadgyakorlatok, a mik valamivel közelebb állnak az élethez. Közülök épen ezek is a legkedveltebbek: állás kilépéssel, karlökés súlyzókkal vasbotokkal stb. Mások ellenben az étellel nem állanak vonatkozásban pl. karlökések és hajlítások, melyek húzás- vagy tolásra nem emlékeztetnek, ezek aztán az élénkebb ifjunak élettelenek és unalmasak. A 70-es és 80-as években indult meg élénkebb mozgalom arra nézve, hogy a szertornázás mellé állítsák a játékokat. Belátták, hogy játék nélkül az ifjuság elgyöngül testileg, a szellemi munkát is kevésbé bírja — ekkor kezdődik a panasz a túlterhelés miatt — aztán korához nem való szórakozást keres korcsmában, kávéházban; koraérett, blazirt lesz, az életben pedig erénytelen, csüggeteg. Ha még nem is a közérzetnek, de már sokak óhajlásának Emil Hartwich kön. Amstrichter 1881-ben megjelent röpiratával: „Woran wir leiden.“ A kis munka erélyes hangon szólalt fel a játékok mellett, sürgetve különösen egyletek alakítását. Tiszta jövedelmét is egy alapítandó Centralverein für Körperpflege céljára rendelte. A röpirat hatását nemcsak az mutatja, hogy már a jövő évben új kiadásban jelent meg, hanem még inkább az, hogy a játék-egyletek valóban ettől fogva keletkeznek Németországban. Ez egyletek eleinté idegenek voltak a torna-egyletektől, sőt ezek némi bizalmatlanságot is mutattak irántuk; hogy egymáshoz közeledtek, sőt több helyen egyesültek, ebben Schenkendorff képviselőnek, az ifjusági játékok egyik legbuzgóbb apostolának van nagy érdeme.

A játékok classikus hazája Anglia. Ez ország iskolái általában nagyon különböznek a continens iskoláitól, nemcsak azért, hogy a tanulók legnagyobb részt bennlakók, az iskolák tehát alumneumok, hanem főképp a tanítás menetére, a tanulók életmódjára nézve. Jellemző általában az, a mint az angol iskolázásról írt igen elterjedt népszerű munka (Tom Brown's schooldays — Brown Tamás tanulóévei) az iskola feladatát meghatározza: Az iskola célja nem az, hogy a tanulókat latinnal vagy göröggel megtömje, hanem hogy jó angol fiukká és leendő polgárokká nevelje. Nem üres abstractió ez, hanem a valóságból van levonva. Az angol iskolák valóban arra törekszenek, hogy az értelemmel egyaránt fejlesztve a test egészségét és erejét, a szellem szilárdságát, előkészítsenek az élet küzdelmeire. Míg más országokban azt látnk, hogy legujabban az eddig elhanyagolt testi nevelést is iparkodnak kellő ápolásban részesíteni, addig az angoloknál nem törekvésről van szó, hanem régi idők óta meglévő gyakorlatról, mely követendő például szolgálhat más nemzeteknek. Hogy mennyire uralkodik itt a játék és sport, arra nézve fölemlíthetjük egy collegiumi igazgatónak azt a mondását, hogy náluk inkább lehetne képzelni egy iskolát tantermek nélkül, mint játéktér nélkül. Ez tehát megvan minden collegiumban. Rendesen óriási gyepes terület, fákkal szegélyezve, egyik szélén egy pa-

Weiner Mátyás
Andrássy-ut 3. sz.

Divatáruházam különlegessége valamennyi
SPORTDIVATCZIKK legutóbbi UJDONSÁGAI.

villonnal a játékszereknek, néha tribünökkel körülvéve, honnan főképp hölgyközönség nézi a versenyjátékokat. A játéktérrel a legnagyobb gonddal ápolják: időnkint lekaszálják a fűvet, forró nyári napokon pedig meglocsolják, úgy hogy folyton üde zöld színben pompázik. Ebéd után az ifjuság átöltözik flannel ruhába és megy ki a játéktérre. Ez öltözet nélkül — igen helyesen — nem szabad a játéktérre menni. Minden nap játszanak ebéd után 2—4-ig, hetenkint háromszor pedig egész délután. A játék kötelező legkisebbre és legnagyobbra, de nem kell őket kényszeríteni, mind örömmel teszik. A játékokat maguk a fiúk vezetik közülük választott prefektusaikkal. A legtapasztaltabb, legügyesebb játékost az egész saisonra captain-nek választják, a mi igen nagy kitüntetés, de egyszersmind felelőséggel is jár. A játék alatt minden fiú engedelmeskedni tartozik neki. Évenként néhány nagy versenyt (matches) is tartanak közönség előtt. Az angol iskolai év három időszakra oszlik; ennek három játék felel meg: nyáron kriket, ősszel football (láb-labda), télen athletic (futás, vlvás, box stb.) Azonkívül három fő-sport az evezés, télen a korcsolyázás, néhol a velozipéd és lovaglás is. Gyakorolják az úszást is, a fürdés pedig némely college-ben naponként kötelező.

Az iskolának van tornacsarnoka is; érdekes, hogy ez megtartotta a régi görög nevet: gymnasium, és csakis ezt nevezik így, az iskola neve rendszeren college. E tornacsarnokban azonban nyáron sohasem tornáznak, csak télen.

Az angol játékok a legdrágábbak is. Egy tanuló az oxfordi egyetemen évenként vagy 45 font sterlinget, több mint 500 frtot költ a játékokra, ámde ne feledjük, hogy Angliában az élet sokkal drágább, mint a continensen, úgy, hogy ilyen student évi költsége nem is fényűző életmód mellett vagy 200 font sterling, körülbelül 2400 frt.

Nem tagadható, hogy az angol játékok a mi fogalmaink szerint kissé nyersekek. A fő nemzeti játék, a kriket, a melyet jól tudni dicsőség, úgy, hogy egy tanítót azért választottak meg igazgatónak, mert legjobb labdázó volt, mondom, ez a játék kőkeményesü labdával történik, úgy, hogy a lábszárat erős bőrpánczéllal kell védni ellene; a footballt nem kézzel játsszák, hanem lábbal rugják, a boxolás pedig körülbelül megérdemli a barbár nevet. Ámde az angol rajong e játékokért és minél nehezebb, edző hatása annál nagyobb. Bizonyára ezt érezte az agg Wellington, midőn az etoni iskola játéktérén e szavakat mondta: Itt nyertük meg Waterloot. Azt is meg kell említenünk, hogy a boxolás, a mi kétségkívül a legnyersebb játék és legkevésbé is terjed el Anglián kívül, az ifjuságra nézve ugyanazt a szerepet is játsza, a mit a vívás. „Ököllet vívni természetes és egyszersmind angol módja az összeveszés elintézésének“ — mondja a már idézett Tom Brown. Az angol ifjuság, érve az egyetemi ifjuságot, bár vívni is tanul, sohasem párbajozik karddal, a mi a magyar ifjuságnál meglehetősen gyakori, a német egyetemeken pedig mindennapos és a studentre valósággal kötelező, hacsak közmegegyezésnek nem akarja magát kitenni.

Sokat mondhatnék még az angol játékokról, főlem-líthetném, hogy Londonban 28 játszótér van és ezzé alakítják át a régi temetőket is, hogy Manchesterben van már 11, hogy Bradford városa 200.000 font sterlinget költött játszószerekre.

Dr. Szigetvári Iván.

Különfélék.

A „magyar kerékpáros szövetség“ 1-ső rendes tanácsülését f. évi október hó 27-én vasárnap d. e. 10 órakor a „Nemzeti lovarda“ földszinti termében tartja meg.

Tanuló ifjak az egyletekben. Egy budapesti velozipéd egyletbe, a kiadott havi értesítőből vett értesülés szerint, újabban is két főgymnasiumi tanuló vétetett fel tagnak; nagyon helyesen járnának el a sportegyletek vezetőségei, ha már az alapszabályuk meg is engedik, hogy egy 18-ik életévét még be nem töltött ifju felvétessék a tagok sorába; legalább a tanuló ifjusággal szemben járnának el szigorubban, bár a vád nem annyira az egyleteket, mint a szülőket illeti ez esetekben.

Endrédy Márton fővárosi vívómester muzeum-körút 10. sz. alatti vívótermében az oktatások már megkezdődtek. Endrédy vívóterme egyike a főváros legkeresettebbjeinek, hol a jeles mestertől nem csak a kezdők, de a haladottabb vívók is örömmel vesznek leczkét. Tanítványai a jó vívási képesség mellett a szép kivitelben is elismerést szereznek a mester tanításának.

A „Nemzeti Kerékpár Egyesület“ Budapest és Gödöllő közötti országúton 1895. évi szeptember hó 29-én délután 2¹/₂—5 óra között tartott VI. versenye.

I. *Nyílt handicap-verseny.* (Időelőny-verseny.) Táv. 40 km. Elsőnek aranyérem, másodiknak külön ezüst érem, harmadiknak ezüst érem, negyediknek bronz érem: Beérkezett 5 közül: I. Eichhorn E. 1 ó. 25 p. 54¹/₅ mp.; II. Müller Dávid 2 p.-el később jelenvén meg a startnál (uj orsz. recordot alapítva) 1 ó. 23 p. 56²/₅ mp.; III. Katzer Ö. 1 ó. 27 p. 20 mp. alatt.

II. *Nyílt verseny.* Oly versenyzők részére, a kik országúti versenyen első díjat még nem kaptak. Táv. 30 km. Elsőnek és másodiknak ezüst, harmadiknak és negyediknek bronz érem. Beérkezett 11 közül: I. Gillemot 1 ó. 3 mp. 4¹/₅ mp.; II. Lochmann 1 ó. 4 p. 45 mp.; III. Greiner 1 ó. 4 p. 50 mp.; IV. Zák 1 ó. 6 p. 7 mp. Még a 4-ik is megveri az eddig 30 km.-re fennállott recordot.

III. *Idősbb urak nyílt versenye.* Táv. 30 km. Elsőnek külön ezüst, második és harmadiknak ezüst és negyediknek bronz érem. Indultak Polacsek Károly a B. T. E., Berkovics Arnold a „Fecske“ K. E., Watterich Ödön a H. M. B. E., Löwinger József a N. K. E., Farkas Lajos a H. M. B. E. és Pusch Henrik a N. K. E. tagjai. Beérkezett 6 közül: I. Polacsek 1 ó. 12 p. 49³/₅ mp.; II. Löwinger 1 ó. 17 p. 15 mp.; III. Farkas 1 ó. 17 p. 37²/₅ mp. alatt.

A versenyeket a „József főherczeg“ szálló téli kertjében kedélyes estély követett.

A „Fecske“ nevű ujonnan alakult kerékpár-egylet f. hó 27-én tartja első kerékpár versenyét, a versenypropozícióit lapunk más helyén hozzuk.

A „M. A. C.“ m. hó 11-én tartott választmányi ülésén az őszi versenyek bajnoki síkfutásánál a versenypropozíciókat megváltoztatta, amennyiben a záros idő 10³/₁₀ mp. ben állapított meg.

A budapesti korcsolyázó egylet e hó 10-én új városi helyiségében: V. Erzsébet-tér 10. I. emelet, Zsigmondy Géza igazgató elnöklete alatt választmányi ülést tartott, melyen az igazgató bemutatta a városligeti tó partján épült nagy korcsolyacsarnok költségeinek 115 ezer forintot meghaladó kimutatását. Az ujonnan kibocsátott részjegyek kisorsolása 1896. október hóban kezdődik. Az idei rendes közgyűlés határidejéül október hó 28—31-ike közötti napok valamelyike tűzetett ki.

Testi nevelés- és sportügyi kiállítás Innsbruckban. Tirol fővárosában a jövő év nyarán nagy kiállítás tervezetik az ifjuság testi nevelés-ügyének és a sport bemutatására. A testi nevelés osztálya két részre oszlik: 1. a gyermek táplálása, ápolása és nevelése iskolaköteles koráig; 2. további testi fejlődése a hivatásba lépésig.

Ifjusági csónak-kirándulás. A keszthelyi főgymnasium felsőbb osztályából 48 tanuló dr. Burány G. igazgató, Bányai Károly és Gaál József tanárok vezetésével szept. hó 28-án d. u. versenycsónakázásban vett részt. Az indulás d. u. 2 órakor történt 6 csónakon a keszthelyi csónakázó-egylet kikötőjéből. 1½ órai evezés után a Balaton sima tükre eljutott a társaság Szt. Mihály hegyéig s onnan Meszes-Györökbe. 1 órai pihenés után vissza indult a vidám ifjuság s ugyancsak 1½ óra múlva — este 7 órakor érkezett Keszthelyre. A városba bevonuló ifjuságnak sok nézője akadt.

Kerékpárverseny Szegzárdon. A múlt hó 29-én a pécsi kerékpáregyesület derék, rokonszenves tagjai szép, élvezetes napot szereztek Szegzárd város spotközönségének azzal a versenykirándulásukkal, melyet Pécsről, Pécsvárad-Hird-,Nádasd-,Hidasd Bonyhádon át Szegzárdra rendeztek s mely a kedvező idő folytán is a legvérmesebb várakozást fölülmulata. A szegszárdi testvéregylet meghívása adta meg az alkalmat a kirándulásra, melyben a mieink közül is hárman vettek részt, u. m. Sust Viktor, Szegzárdról, Mayer Gyula és Mayer János Bátaszékről. A kerékpárosok Pécsről reggel 6 órakor indultak egyszerre és Szegzárdra érkeztek a következő sorrendben:

1. ifj. Bedő Imre, a p. e. t.	8 óra 29 perckor.
2. Walla Ferenc,	8 " 50 "
3. Schmeiszler Józef	9 " 15 "
4. Sust Viktor	9 " 16 "
5. Dr. Wallenstein Bódog	9 " 17 "
6. Kiss Ernő	9 " 17.2 "
7. Pataky Vilmos	9 " 27.30 "
8. Kiss Béla és Bolgár Tivadar	9 " 28 "
9. Reiszner Nándor	9 " 28 "
10. Mayer János	9 " 45 "
11. Carina Emil	9 " 46 "
12. Laufer Rezső	10 " 3 "
13. Kallisch Mór	10 " 4 "
14. Mayer Gyula	10 " 9 "

vagyis a legutolsó is a versenyre kitűzött 4 óra 30 percnél 21 perccel előbb érkezett be Szegzárdra s így a verseny a legnagyobb mérvben sikerültnek mondható.

Albert Károly a kolozsvári torna-vívó intézet tornatanára m. hó 29-én hosszas betegség után 37 éves korában elhunyt. Igaz fájdalommal vette e hírt minden sportbarát, mert hiszen az elhunytban nemcsak kifogástalan derék hazafit s kitűnő barátot veszítettünk, de egyike volt ő azon fáradhatlan munkás embereknek, kik a testedzés nagy ügyét, szóval és tettel megbecsülhetlen buzgalommal szolgálták. Feledhetlen érdemeket szerzett különösen az erdélyi sport élet felébresztésében s ennek mai magas színvonalán. Áldás legyen emléken!

A győri csónakázó egylet új házának építési ügye rohamosan halad előre. Már megkötötték az építési szerződést. Az épület költsége 8 ezer forintra van előirányozva s a mostani pavillon helyére fog jönni. Az épület a legnagyobb kényelemmel lesz berendezve s külső csin tekintetében is teljesen megfelelő lesz a Radó-tér szépségéhez.

A győri kerékpáregyesület alig pihente ki a múlt hó végén rendezett országúti verseny fáradalmait, már simét versenyre készül. Ezuttal nem Győrött lesz a ver-

seny, nem is az egylet rendezi, csupán vendég szereplésre megy át a szomszédba. A szombathelyi kerékpár egylet ugyanis nyílt versenyt rendez Szombathely és Sopron között. E versenyen azután részt vesz a mi egyletünk is. A versenyre az egylet már utnak is indította jelesebb tagjait Sopron felé.

X. Klósz György fényképészeti műintézet Budapest V. Kossuth Lajos-utca 18. sz. I. emeleten. Telefon állomás. Elvállal mindennemű fényképi felvételeket, többszörösítéseket gépekről, ipar-, mű-, és tan-tárgyakról sat. Photolitographia, czinkographia, fénynyomat, autographiai, fénymásolat.

A sport közönség figyelmét felhívjuk *Weiner Mátyás* mai hirdetésére.

Budapesti közuti vaspálya-társaság. Hirdetmény.

A Budapesti közuti vaspálya-társaság **1895. évi október hó 19-én délutáni 1½ órakor** a társulat saját-épületében V., Lipót-körút 22. szám alatt.

Rendkívüli közgyűlést

fog tartani' melyre a t. cz. részvényesek ezennel meghívotnak.

N A P I R E N D :

1. Jelentéstétel a társaság halózatának villamos üzemre való berendezése tárgyában, a kereskedelemügyi minister által kiadott engedélyokmány és Budapest székes fővárossal e tárgyban kötött szerződésről, valamint az engedélyokmányban megállapított tényleges építési tőkéről.

Határozathozattal az igazgatóság ezen jelentései tárgyában, valamint a felhatalmazások megadása a hálózat átalakításának további keresztülvitelére nézve.

2. Határozathozattal a társaság alaptőkéjének felemelése tárgyában új részvények kibocsátása által, valamint megállapítása a részvény kibocsátás módjainak. — Ezzel kapcsolatosan határozathozattal a társaság névleges tőkéjének megállapítása és a forgalomban levő 200 frtos részvényeknek, illetve élvezeti jegyeknek 2 darab 100 frtos címletre való kicserélése tárgyában. Felhatalmazás megadása az igazgatóság részére a részvény kibocsátás eszközzésére.

3. Az alapszabályok módosítása. A tárgyalás és határozathozattal az alapszabályok összes szakaszaira kiterjed.

4. Határozathozattal az 1889. évi október hó 27-én tartott rendkívüli közgyűlésben, a másodsorozatu részvényekre hízott határozat illetve, felhatalmazás hatályon kívül helyezése tárgyában.

5. Szavazati jogot adnak a társaság közgyűlésein (alapszabályok 5. é. 20. §-ai) egyaránt a társaság részvényei s illetőleg élvezeti-jegyei, ha legalább négy nappal a közgyűlés előtt az igazgatóságnál legítémenyeztetnek; a részvények, csak annyiban, a mennyiben a részvénykönyvben 45 nap óta vannak a letevő saját neveire írva.

Felhívotnak tehát a t. cz. részvényes urnak, kik a jelen közgyűlésen résztvenni óhajtanak, miszerint a címlejeiket, a részvényekkel együtt, bezárólag folyó évi október 15-ig az igazgatóságnál (V. ker., Lipót-körút 22. szám) d. e. 9—12. d. u. 4—5 óra között, tényleg mellett letenni méltóztassanak.

1—1 Budapest, 1895. szeptember 28-án.

Az igazgatóság.

Danubia-kerékpárok a legjobbak, tartósságra nézve felülmúlhatatlanok.

Az utat Budapest, Bécs, Székesfehérvár, Grác, Innsbruck, Linz, Salzburg és Münchenből Bécsen át Budapestig a „Nemzeti Kerékpár-Egylet“ tagja Porta János egy és ugyanazon Danubia-kerékpáron tette meg. Schmalhofer record-versenyző a Bécs—Hamburg közti utat gépcsere nélkül tette meg **három nap alatt** Danubia kerékpáron.

Új aszfaltozott kerékpáriskola (500 négyszögöl terjedelmű). Tanítás ingyen. Epreskert-utca 29. sz. alatt.

Főraktár: **ANDRÁSSY-UT 77. SZÁM.** 4—6

ATTILA KERÉKPÁROK

BUDAPEST,
József-körut 36. szám.

Az Attila kerékpárok az összes gyártmányok élén állanak **kitűnő anyaguk szolid munkájuk és tartó ereőségük**nél fogva. — A gépészeti ipar remeke minden egyes Attila kerékpár.

200 □ mt. nagyságu villanynyal világított velozipéd-pálya áll ugyanazon házban a tanulóknak rendelkezésükre szakszerű tanítással.

Kretschmar E. és Társa.

Gyári raktár: József-körut 36. Gyár: 6—10 **Dresda.**

A nagyérdemű sport urak figyelmébe!

Ajánlom **valódi amerikai rugalmas és angol aczélrugó** sérvkötőimet. Mindennemű betegápolási cikket a legjutányosabb áron szállítok.

Keztyü-, sérvkötő- és gummi-áru-gyár

LADÁNYI ISTVÁN
BUDAPEST,

VIII. kerület, Kerepesi-ut 53. sz.
a „Metropole” szállodával szemben. 6—12

Hirdetések felvétetnek a kiadóhivatalban.
Budapest, József-körut 5.

Alapított 1864-ben.

Pacholek Károly

Első magyar

oldalfegyver-, sarkantyú- és vivófólszerelési gyár

VIII., Balassa-utca 5. sz.

Gyári raktár: IV., Koronaherceg-utca 10.

A cs. és kir. hadsereg, valamint a m. kir. honvédség tiszti és legénységi kardjainak és vivószerelések szállítója.

Ajánlja gyárának kitűnő készítményeit: **kardok, török, vivókeztyük, fej- és testvédek.** Valódi francia és olasz kardok és **vivótörök.** 3—7

Árjegyzék bérmentve ingyen. | Javítások jutányosan

Fodor Károly és Rákossy Gyula
műegyetemi vivómester vivómester

vivó- és torna-termeiben

a kard-, vitörvivás és tornaoktatások reggeli 7—1-ig és d. u. 3—9-ig tartatnak

A gyermekvivásra és tornázásra

1—2 külön helyiség áll rendelkezésre.

GRÖF VAY LAJOS

1—10 egyetemi vivómester

vivótermeiben

Zöldfa-utca 14. sz. I. em. és Zöldfa-utca 20. sz. I. em.

(néhai Keresztessy József vivóterme).

Az oktatások már megkezdődtek. Beiratkozhatni bármikor. — **Karddal** a Keresztessy-rendszer, **törrel** a francia Friesier-rendszer szerint történik az oktatás.

Egyetemi hallgatók féldíj mellett.

Nők számára külön tör-tanfolyam zártkörű, ösz-szekötve amerikai buzogány-gyakorlatokkal. A női tanfolyamot **Vay Lajos grófné** személyesen vezeti.

SZTRAKAY NORBERT

és

CHAPPON KÁROLY

Lónyai-utca 7. szám a. vivó-termében

október hó 1-én kezdik meg a vivó-oktatást. **Beiratkozni lehet bármikor.** „Egyetemi hallgatók előnyben részesülnek.” 2—2

Mindenki nyerhet a

tőzsdén, mert czégem csekély fedezettel vállal el megbízásokat az általam ajánlott értékpapírok vásárlására. Pénzt váltókra hitelképes egyénekre közzvetitek 7 százalék mellett, úgyszintén katonatisztek részére, amortizációs kölcsönök az ingatlan legmagasabb értéke erejéig 5 és fél százalékra, második és harmadik helyre. Építkezési hitelt és konvertálásokat lebonyolítok. Gabonavételre és eladásra megbízásokat kis jutalék mellett vállalok el.

SCHWARCZGYULA

12—12 tőzsde-, termény- és kereskedelmi bizományi üzlete
Budapest, VII. ker., Klauzál-utca 8. sz.